

Genoteerd

Verliesverrekening anno 2022

In deze uitgave

- Inleiding
- De nieuwe verliesverrekeningsmaatregel
- Samenloop met (de) kwijtscheldingswinst(vrijstelling)
- Samenloop met de herwaarderingsmogelijkheid van artikel 20a, lid 12, Wet VPB
- Samenloop met de fiscale eenheid
- Binnenjaarse verliesverrekening en timingaspecten
- Samenloop met houdsterverliezen
- Afsluiting

1. Inleiding

Aanleiding voor deze bijdrage is de invoering van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel in (artikel 20 van) de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (**Wet VPB**) met ingang van 1 januari 2022. Door deze nieuwe maatregel worden verliezen in de vennootschapsbelasting onbeperkt in de tijd voorwaarts verrekenbaar en is verliesverrekening in een jaar in omvang beperkt tot een bedrag van maximaal € 1 miljoen plus 50% van de jaarwinst boven een bedrag van € 1 miljoen.

In deze editie van Genoteerd komt de toepassing van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel aan bod en worden onderwerpen besproken die van belang zijn voor de praktijk. De opbouw van deze bijdrage is als volgt:

- allereerst zal de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel in de vennootschapsbelasting worden beschreven, waarbij de werking wordt geïllustreerd aan de hand van twee rekenvoorbeelden (onderdeel 2);
- vervolgens wordt ingegaan op de samenloop met de kwijtscheldingswinst(vrijstelling) en de samenloop met de herwaarderingsmogelijkheid waarin artikel 20a, lid 12, Wet VPB voorziet (onderdelen 3 en 4);
- hierna wordt stilgestaan bij de samenloop van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel met de fiscale eenheid in het kader van de verrekening van zogenoemde voorvoegingsverliezen (onderdeel 5);
- verder wordt ingegaan op de betekenis van goedkoopmansgebruik en de timing van baten en lasten in het kader van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel (onderdeel 6);
- tot slot komt de verrekening van houdster- en financieringsverliezen aan bod (onderdeel 7).

De verschillende onderdelen worden, waar nodig, afgesloten met enkele praktische conclusies en aandachtspunten.

2. De nieuwe verliesverrekeningsmaatregel

2.1 Algemeen

Onder de verliesverrekeningsregels tót 1 januari 2022 waren verliezen zes jaar voorwaarts verrekenbaar (tot 2019 was dit negen jaar) en één jaar achterwaarts verrekenbaar. Binnen deze verliesverrekeningstermijnen waren verliezen onbeperkt in omvang verrekenbaar met winsten. Onder de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel vanaf 1 januari 2022 geldt dat verliezen onbeperkt in de tijd voorwaarts verrekenbaar zijn en (nog steeds) één jaar achterwaarts. De keerzijde van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel is dat de wetgever een beperking heeft aangebracht in de omvang van de verliesverrekening; (de voorwaartse en achterwaartse) verliesverrekening is namelijk in omvang gemaximeerd tot een bedrag van € 1 miljoen (franchise) plus 50% van de jaarwinst boven een bedrag van € 1 miljoen. De nieuwe regels met betrekking tot de verliesverrekening zijn ook van toepassing op onverrekenende verliezen van voor 2022 die worden verrekend met winstjaren vanaf 2022. Deze nieuwe verliesverrekeningsmaatregel vloeit voort uit het rapport van de Adviescommissie belastingheffing multinationals (Ter Haar), getiteld *Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting*.¹ De verliesverrekeningsmaatregel was één van de zeven aanbevelingen uit het rapport, dat tot doel heeft om belastingheffing van multinationals eerlijker te maken.

Volgens de wetgever heeft de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel als doel het voorkomen dat bedrijven met winstgevendende activiteiten in Nederland jaren achtereenvolgens geen vennootschapsbelasting betalen als gevolg van verliesverrekening.² Het nieuwe regime moet voor bedrijven met winstgevendende activiteiten in Nederland zorgen voor een ondergrens in de vennootschapsbelasting.³ Verder beoogt de nieuwe maatregel een meer geleidelijke verliesverrekening en daardoor stabielere belastingontvangsten te bewerkstelligen.⁴ Verschillende andere (Europese) landen, waaronder Duitsland, hanteren een vergelijkbaar regime voor het verrekenen van verliezen.

1 Adviescommissie Belastingheffing van multinationals, *Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting: Analyses en aanbevelingen*, 15 april 2020.

2 Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 35 572, nr. 12, p. 3.

3 Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 35 572, nr. 12, p. 4.

4 Ibid.

2.2 Rekenvoorbeelden

De werking van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel kan worden toegelicht aan de hand van een tweetal rekenvoorbeelden, een over voorwaartse verliesverrekening en de ander over achterwaartse verliesverrekening.

Voorbeeld 1 (voorwaartse verliesverrekening)

Jaar	Resultaat
2021	€ -2M (niet achterwaarts verrekenbaar)
2022	€ -3M
2023	€ 4M
2024	€ 1,5M
2025	€ 1M

Uitwerking voorbeeld 1 (voorwaartse verliesverrekening)

Jaar	Resultaat (a)	Drempel (b)	50%-regel (c, zijnde 50%*(a-b))	Verrekeningsruimte (b+c)	Verliesverr. (d)	Belastbaar bedrag (a-d)	Verrekenbare verliezen einde boekjaar
2021	€ -2M	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ -2M	€ 2M
2022	€ -3M	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ -3M	€ 5M (€ 2M + € 3M)
2023	€ 4M	€ 1M	€ 1,5M (50%* (€ 4M - € 1M))	€ 2,5M	€ 2,5M	€ 1,5M	€ 2,5M (€ 5M - € 2,5M)
2024	€ 1,5M	€ 1M	€ 250K (50%* (€ 1,5M - € 1M))	€ 1,25M	€ 1,25M	€ 250K	€ 1,25M (€ 2,5M - € 1,25M)
2025	€ 1M	€ 1M	€ 0 (50%* (€ 1M - € 1M))	€ 1M	€ 1M	€ 0	€ 250K (€ 1,25M - € 1M)

Het bedrag aan verrekenbare verliezen ultimo 2025 bedraagt in dit voorbeeld € 250.000. Dit betreft het resterende verlies afkomstig uit het jaar 2022. De nieuwe verliesverrekeningsmaatregel zorgt ervoor dat in jaren waarin de fiscale winst meer bedraagt dan € 1 miljoen altijd vennootschapsbelasting is verschuldigd, ook als het bedrag van de beschikbare verrekenbare verliezen de fiscale winst van het betreffende jaar overstijgt. Onder de verliesverrekeningsregels tót 1 januari 2022 zou de verliesverrekening in het bovenstaande voorbeeld sneller zijn verlopen; de verliezen zouden dan volledig zijn verrekend in 2024, waarbij het belastbaar bedrag in 2023 nihil zou hebben bedragen (en dus geen vennootschapsbelasting verschuldigd zou zijn geweest) en in 2024 € 0,5 miljoen.

Voorbeeld 2 (achterwaartse verliesverrekening)

Gegevens	
Verlies ultimo 2022	€ -2M
Belastbaar resultaat 2023	€ 5M
Belastbaar resultaat 2024	€ -1,5M

Uitwerking voorbeeld 2 (achterwaartse verliesverrekening)

Gelet op de regel dat verliesverrekening geschiedt in de volgorde waarin de verliezen zijn ontstaan (artikel 20, lid 4, Wet VPB), vindt eerst voorwaartse verliesverrekening van het verlies ultimo 2022 plaats met de belastbare winst in 2023.

Deze voorwaartse verliesverrekening verloopt als volgt:

Voorwaartse verrekening 2022 verlies

Jaar	Resultaat (a)	Drempel (b)	50%-regel (c, zijnde 50%*(a-b))	Verrekeningsruimte (b+c)	Verliesverr. (d)	Belastbaar bedrag (a-d)	Restant verrekeningsruimte (b+c-d)
2023	€ 5M	€ 1M	€ 2M (50%* (€ 5M - € 1M))	€ 3M	€ 2M (voorwaartse verrekening 2022 verlies)	€ 3M	€ 1M

Het verlies ultimo 2022 (ad € 2 miljoen) kan dus volledig voorwaarts worden verrekend met de winst over 2023. Het belastbare bedrag in 2023 na voorwaartse verliesverrekening bedraagt daarmee: € 3 miljoen (5 miljoen -/- 2 miljoen). De resterende verliesverrekeningsruimte in 2023 – ná voorwaartse verliesverrekening – bedraagt: € 1 miljoen (3 miljoen -/- 2 miljoen).

Het verlies over 2024 (ad € 1,5 miljoen) kan voor € 1 miljoen achterwaarts worden verrekend met de (resterende) winst uit 2023. Het belastbare bedrag in 2023 na voorwaartse én achterwaartse verliesverrekening bedraagt daarmee: € 2 miljoen (5 miljoen -/- 2 miljoen -/- 1 miljoen). Het resterende verlies over 2024 bedraagt: € 0,5 miljoen (1,5 miljoen -/- 1 miljoen). Opgemerkt zij dat de franchise van € 1 miljoen per winstjaar dus maar eenmaal kan worden gebruikt, ook als er in dat winstjaar verliezen uit verschillende jaren worden verrekend.

2.3 Retroactieve werking

De nieuwe verliesverrekeningsmaatregel is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2022, maar kent ook een retroactieve werking. Voor wat betreft de voorwaartse verliesverrekening is de maatregel ook van toepassing op verliezen uit boekjaren die zijn aangevangen op of na 1 januari 2013 en ultimo boekjaar 2021 nog niet zijn verrekend (zie ook voorbeeld 1). Deze oude verliezen worden dus onbeperkt in de tijd voorwaarts verrekend, maar zijn wel onderworpen aan de kwantitatieve beperking die geldt vanaf 2022.

Ook voor wat betreft de achterwaartse verliesverrekening geldt een retroactieve werking: de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel is namelijk ook van toepassing op de achterwaartse verrekening van verliezen uit 2022 (met winsten uit 2021).

Verliezen uit boekjaren die zijn aangevangen vóór 1 januari 2013 blijven met inachtneming van de negenjaarstermijn tot de inwerkingtredingsdatum van de nieuwe maatregel beschikbaar voor verrekening, zonder kwantitatieve beperking. Deze verliezen kunnen – conform overgangsrecht – uiterlijk tot 1 januari 2022 worden verrekend (na deze datum vervallen deze verliezen).

In de **bijlage** is een overzicht opgenomen met de gevolgen van de nieuwe maatregel voor de verliesverrekeningsregel voor de verschillende verliesjaren.

3. Samenloop met (de) kwijtscheldingswinst(vrijstelling)

In de praktijk komt het voor dat schuldeisers schulden (geheel of gedeeltelijk) kwijtschelden. Als de kwijtschelding plaatsvindt om zakelijke redenen levert deze voor de schuldenaar in beginsel belastbare winst op. De Wet VPB voorziet echter in een regeling op basis waarvan kwijtscheldingswinst bij de schuldenaar kan worden vrijgesteld.⁵ Het moet dan in de eerste plaats gaan om het prijsgeven van niet voor verwezenlijk vatbare (vorderings)rechten. Kwijtscheldingswinst is echter pas vrijgesteld voor zover de kwijtscheldingswinst het bedrag van de fiscale verliezen uit het verleden (en het verlies – zonder kwijtscheldingswinst – van het lopende jaar) overtreft. Tot aan het bedrag van deze fiscale verliezen is de kwijtscheldingswinst dus niet vrijgesteld maar belast, alhoewel de daaruit voortvloeiende belastbare winst kan worden verrekend met de beschikbare verliezen.

De kwijtscheldingswinstvrijstelling is ingevoerd om te voorkomen dat schuldenaren die zich al in een insolvabele positie bevinden belasting moeten betalen over hun kwijtgescholden schulden. Om echter te voorkomen dat schuldenaren waarvan de schulden worden kwijtgescholden dubbel profiteren door een volledig vrijgestelde kwijtscheldingswinst, terwijl de aan de kwijtschelding ten grondslag liggende verliezen daarnaast ook verrekendbaar zijn met potentiële toekomstige winsten, is daarbij geregeld dat eerst de beschikbare verliezen moeten worden ingelopen.

⁵ Artikel 3.13, lid 1, onderdeel a, Wet inkomstenbelasting 2001.

Onverkorte toepassing van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel (vanaf 1 januari 2022) leidt ertoe dat per saldo vennootschapsbelasting verschuldigd kan worden over een deel van de kwijtscheldingswinst. De kwijtscheldingswinstvrijstelling is namelijk niet van toepassing tot aan het bedrag van de fiscale verliezen, terwijl de belaste kwijtscheldingswinst vervolgens slechts tot – gemakshalve – maximaal 50% kan worden verrekend met die verliezen. Deze opmerkelijke uitkomst conflicteert met het doel van de kwijtscheldingswinstvrijstelling, te weten het faciliteren van de voortzetting en/of afwikkeling van een onderneming. Dit punt is aan de orde gekomen tijdens de parlementaire behandeling van het Belastingplan 2021. De Staatssecretaris van Financiën heeft echter aangegeven dat een dergelijke uitkomst in lijn is met doel en strekking van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel en dat de regeling op dit punt geen aanpassing behoeft. Kwijtschelding van schulden kan er dus toe leiden dat over een deel van de kwijtscheldingswinst vennootschapsbelasting verschuldigd wordt.

Het voorbeeld hierna laat zien hoe de samenloop uitwerkt onder de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel en hoe de samenloop uitwerkte onder het oude regime.

Voorbeeld 3 (samenloop kwijtscheldingswinst en verliesverrekening)

Een belastingplichtige beschikt over € 5 miljoen aan verrekenbare verliezen. De schuldeiser van de belastingplichtige scheldt om zakelijke redenen een schuld kwijt van € 7 miljoen. De schuldenaar behaalt hierdoor een kwijtscheldingswinst van € 7 miljoen. De uitwerking hiervan onder de nieuwe en oude verliesverrekeningsregels is als volgt.

	Uitwerking onder nieuwe verliesverrekeningsregels	Uitwerking onder oude verliesverrekeningsregels
Kwijtscheldingswinst	€ 7 miljoen	€ 7 miljoen
Compensabele verliezen	-/- € 5 miljoen	-/- € 5 miljoen
Kwijtscheldingswinstvrijstelling	-/- € 2 miljoen	-/- € 2 miljoen
Belastbare winst	€ 5 miljoen	€ 5 miljoen
Verliesverrekening	-/- € 3 miljoen	-/- € 5 miljoen
Belastbaar bedrag	€ 2 miljoen	nihil

In de literatuur is kritiek geuit op de samenloop tussen de kwijtscheldingswinstvrijstelling en de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel.⁶ De onverkorte toepassing van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel op kwijtscheldingswinst doet afbreuk aan de ratio van de kwijtscheldingswinstvrijstelling en werpt mogelijk fiscale obstakels op bij het bewerkstelligen van doorstartsituaties. In de literatuur zijn enkele oplossingsrichtingen beschreven die erop gericht zijn te voorkomen dat vennootschapsbelasting wordt verschuldigd in situaties waarbij schuldeisers afstand willen doen van hun vorderingsrechten.

Een mogelijke oplossing is het afwaarderen van een schuld door de schuldenaar in een jaar waarin ook voldoende verlies is geleden (binnenjaarse verliesverrekening), zodat de vrijalwinst die ontstaat als gevolg van de afwaardering van de schuld kan worden verrekend met het in datzelfde jaar behaalde verlies. In oudere jurisprudentie is steun te vinden voor de waardering van schulden met inachtneming van de mate van solvabiliteit van de schuldenaar.⁷ Bij een juiste inschatting van de afwaardering van de schuld, zal bij een latere kwijtschelding voor het afgewaardeerde deel geen sprake meer zijn van kwijtscheldingswinst waarover vennootschapsbelasting verschuldigd is als gevolg van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel.

6 A.C.P. Bobeldijk, Maatschappelijk onaanvaardbaar: belastingheffing over kwijtscheldingswinst, WFR 2021/16 en R.P.C. Cornelisse, 'Kwijtschelding van schulden en verliesverrekening: een giftige cocktail', NTFR Opinie 2022/1616.

7 Zie bijvoorbeeld HR 13 juni 1934, B. 5633 en HR 24 juni 1964, BNB 1964/224.

Een andere oplossingsrichting kan in voorkomende gevallen worden gezocht in de toepassing van artikel 20a Wet VPB, een antimisbruikbepaling die handel in verlieslichamen beoogt te bestrijden, door een verkoop van de aandelen in een belastingplichtige (in het geval een doorstart van de werkzaamheden niet aan de orde is). Als artikel 20a Wet VPB van toepassing is, dan zijn verliezen niet langer verrekenbaar en definitief verloren gegaan. Een voorwaarde voor de toepassing van artikel 20a Wet VPB is (onder andere) dat zich een belangrijke belangenwijziging ten aanzien van de uiteindelijke aandeelhouder in de belastingplichtige heeft voorgedaan. De verkoop van de aandelen in een belastingplichtige die beschikt over fiscale verliezen kan dus bewerkstelligen dat deze verliezen definitief verloren gaan. Bij gebrek aan fiscale verliezen (door toepassing van artikel 20a Wet VPB) is de kwijtscheldingswinstvrijstelling vervolgens in beginsel van toepassing op het volledige bedrag aan kwijtscheldingswinst.

3.1 Praktische conclusie(s) en aandachtspunten

Beschikt een belastingplichtige over fiscale verliezen en zijn schuldeisers bereid om schulden (geheel of gedeeltelijk) kwijt te schelden om zakelijke redenen, dan is de samenloop tussen de kwijtscheldingswinstvrijstelling en de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel een belangrijk aandachtspunt. Vanwege de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel kan in die situatie namelijk vennootschapsbelasting verschuldigd worden over een deel van de kwijtscheldingswinst. Om de nadelige gevolgen van vennootschapsbelasting in kwijtscheldingssituaties te voorkomen, verdient het aanbeveling fiscaal aanvaardbare oplossingsrichtingen te onderzoeken.

4. Samenloop met de herwaarderingsmogelijkheid van artikel 20a, lid 12, Wet VPB

Op grond van het reeds eerdergenoemde artikel 20a Wet VPB kunnen bestaande verliezen definitief verloren gaan als gevolg van een belangrijke belangenwijziging van de uiteindelijke aandeelhouder in de belastingplichtige. Artikel 20a, lid 12, Wet VPB biedt in die gevallen een tegemoetkoming door belastingplichtigen de mogelijkheid te bieden om voorafgaande aan de belangenwijziging bezittingen (met stille reserves) te herwaarderen tot ten hoogste de waarde in het economische verkeer en/of om een herinvesteringsreserve te laten vrijvallen in de winst. Op die manier kunnen winsten die materieel zijn ontstaan in de periode vóór de belangenwijziging tot uitdrukking worden gebracht in de winst vóór de belangenwijziging. Vervolgens kan ná de belangenwijziging worden afgeschreven over de verhoogde fiscale boekwaarde van de geherwaardeerde bezittingen.

Onder het verliesverrekeningsregime tót 1 januari 2022 kon de (herwaarderings)winst die ontstond door toepassing van het twaalfde lid, volledig (dat wil zeggen: voor 100%) worden verrekend met de bestaande verliezen. Na de invoering van de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel (vanaf 1 januari 2022) kan de (herwaarderings)winst die ontstaat door toepassing van het twaalfde lid – indien en voor zover de herwaardering leidt tot een belastbare winst van meer dan € 1 miljoen – slechts voor 50% worden verrekend met bestaande verliezen.

De nieuwe verliesverrekeningsmaatregel kan er dus toe leiden dat vennootschapsbelasting verschuldigd wordt over een deel van de (herwaarderings)winst. In een overnametraject beperkt de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel derhalve het voordeel dat behaald kan worden door een beroep te doen op het twaalfde lid, in vergelijking met de oude verliesverrekeningsregels. Niettemin kan het in een overnametraject onder de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel nog steeds aantrekkelijk zijn om de herwaarderingsmogelijkheid ex artikel 20a, lid 12, Wet VPB in te roepen. Kort gezegd kan een beroep op het twaalfde lid nog steeds aantrekkelijk zijn als de waarde van de verhoogde afschrijving (in de nabije toekomst) meer oplevert dan de acute Vpb-last die wordt verschuldigd over een deel van de herwaarderingswinst.

4.1 Praktische conclusie(s) en aandachtspunten

In een overnametraject is de samenloop tussen de herwaarderingsmogelijkheid waarin artikel 20a, lid 12, Wet VPB voorziet en de nieuwe verliesverrekeningsmaatregel een belangrijk aandachtspunt. Per geval dient nagegaan te worden of een beroep op het twaalfde lid nog steeds aantrekkelijk is.

5. Samenloop met de fiscale eenheid

Als gevolg van de nieuwe verliesverrekeningsregels is verliesverrekening in een jaar in omvang beperkt tot een bedrag van maximaal € 1 miljoen plus 50% van de jaarwinst voor zover die meer dan € 1 miljoen bedraagt. Voor een fiscale eenheid wordt deze verliesverrekeningscapaciteit op het niveau van de fiscale eenheid bepaald. Voor maatschappijen die zijn gevoegd in een fiscale eenheid geldt nog steeds dat voorvoegingsverliezen⁸ slechts kunnen worden verrekend met fiscale-eenheidswinst voor zover de fiscale-eenheidswinst aan de desbetreffende maatschappij toerekenbaar is. Het was tot voor kort onduidelijk hoe voor de toepassing van het nieuwe regime de verliesverrekeningscapaciteit van de fiscale eenheid verdeeld moest worden over de fiscale-eenheidsmaatschappijen, indien meerdere maatschappijen over voorvoegingsverliezen beschikken.

Om het verrekenen van voorvoegingsverliezen onder de nieuwe verliesverrekeningsregels te regelen, heeft de wetgever de samenloopbepaling van artikel 12 van het Besluit Fiscale Eenheid 2003 (**BFE 2003**) gewijzigd. Op grond van artikel 12, lid 2 (nieuw), BFE 2003 dient de beschikbare verliesverrekeningscapaciteit van de fiscale eenheid te worden verdeeld over de individuele maatschappijen naar verhouding van de aan die maatschappijen toerekenbare fiscale-eenheidswinst. Artikel 12, lid 3 (nieuw), BFE 2003 bepaalt vervolgens hoe moet worden omgegaan met de situatie waarin een maatschappij over minder voorvoegingsverliezen beschikt dan de haar toebedeelde verliesverrekeningscapaciteit (i.e. een maatschappij met een excès aan verliesverrekeningscapaciteit). In dat geval wordt het resterende deel van de verliesverrekeningscapaciteit van de betreffende maatschappij (i.e. het excès) herverdeeld tussen de andere maatschappijen die nog over voorvoegingsverliezen beschikken maar niet over verliesverrekeningscapaciteit. Indien er meerdere maatschappijen zijn met onbenutte voorvoegingsverliezen, vindt de herverdeling opnieuw plaats naar verhouding van de *resterende* toerekenbare winst aan die maatschappijen. Deze herverdeling kan voor zover nodig eindeloos worden herhaald zolang een maatschappij niet meer verliezen verrekent dan haar stand-alone winst en uiteraard zolang er niet meer verrekend wordt dan de totale beschikbare verliesverrekeningsruimte van de fiscale eenheid op grond van artikel 20 Wet VPB 1969.

Het voorbeeld hierna laat zien hoe verliesverrekening uitwerkt bij aanwezigheid van voorvoegingsverliezen.

Voorbeeld 4 (samenloop voorvoegingsverliezen en verliesverrekening)

	F.E.	A BV	B BV	C BV
Voorvoegingsverliezen (geen fiscale eenheid)	n.v.t.	-/- 0.5	-/- 8	-/- 48
Winst 2023 (fiscale eenheid per 1 januari)	+ 75	+ 45	+ 10	+ 20
Verliesverrekeningscapaciteit	+ 38 ⁹			
Verdeling verliesverrekeningscapaciteit		+ 23 ¹⁰	+ 5 ¹¹	+ 10 ¹²
Verrekening voorvoegingsverliezen		+ 0.5	+ 5	+ 10
Resterende voorvoegingsverliezen		n.v.t.	-/- 3	-/- 38
Resterende verliesverrekeningscapaciteit		+ 22.5	n.v.t.	n.v.t.
Herverdeling verliesverrekeningscapaciteit			+ 7.5 ¹³	+ 15 ¹⁴
Verrekening resterende verliezen			+ 3	+ 10 ¹⁵
Resterende voorvoegingsverliezen		n.v.t.	n.v.t.	-/- 28

8 I.e. verliezen die zijn ontstaan in een periode waarin een vennootschap nog geen deel uitmaakte van de fiscale eenheid.

9 $(75 - 1) \times 50\% + 1 = 38$.

10 $45 / 75 \times 38 \approx 23$.

11 $10 / 75 \times 38 \approx 5$.

12 $20 / 75 \times 38 \approx 10$.

13 $5 / 15 \times 22.5 = 7.5$.

14 $10 / 15 \times 22.5 = 15$.

15 Gemaximeerd door de stand-alone winst, zie artikel 15ae Wet VPB.

5.1 Praktische conclusie(s) en aandachtspunten

Opvallend aan bovenstaande systematiek is dat winstgevende maatschappijen zonder voorvoegingsverliezen de ruimte voor het verrekenen van voorvoegingsverliezen bij andere maatschappijen van de fiscale eenheid vergroten. Stand-alone zou een maatschappij haar voorvoegingsverlies slechts kunnen verrekenen tot grofweg gezegd 50% van haar eigen winst, terwijl binnen fiscale eenheid het volledige bedrag van haar eigen winst beschikbaar is voor voorwaartse verliesverrekening.

6. Binnenjaarse verliesverrekening en timingaspecten

Als gevolg van de nieuwe verliesverrekeningssystematiek is het belang van goed koopmansgebruik in het kader van de verliesverrekening toegenomen. Meer specifiek kan het door invoering van de nieuwe verliesverrekeningssystematiek gunstiger zijn om, binnen de grenzen van goed koopmansgebruik, kosten te laten vallen in winstjaren en opbrengsten te nemen in verliesjaren. Op deze manier kan gebruik worden gemaakt van binnenjaarse verliesverrekening, hetgeen niet door de beperkingen van de nieuwe verliesverrekeningsregels wordt geraakt. Het belang van het kiezen van een waarderingstelsel voor vorderingen en schulden van een belastingplichtige is bijvoorbeeld toegenomen, aangezien een dergelijk waarderingstelsel kan bijdragen aan het beheersen van (de realisatie van) koersresultaten, wat impact heeft op de binnenjaarse verliesverrekening. Ook kan, indien en voor zover mogelijk, worden gedacht aan het (fiscaal) activeren van kosten, in plaats van het direct nemen van kosten. Op deze manier worden kosten meer geleidelijk in de winst betrokken, waarbij gebruik kan worden gemaakt van binnenjaarse verliesverrekening.

Ook het realiseren van stille reserves, bijvoorbeeld door een overdracht (binnen de groep) van activa, kan bijdragen aan het optimaliseren van de mogelijkheid om verliezen te verrekenen. Aangezien binnenjaarse verliesverrekening onbeperkt kan plaatsvinden, kan in een jaar waarin een (groot) verlies wordt voorzien worden overwogen een eventuele stille reserve in een bedrijfsmiddel te realiseren, om zo de gehele (of een deel van de) stille reserve binnenjaars te verrekenen met voornoemd verlies.

Dit laatste werkt uiteraard ook de andere kant op: in een jaar waarin een (grote) winst wordt verwacht kan worden overwogen bepaalde kosten tot uitdrukking te brengen. Op deze manier kunnen deze kosten effectief volledig (voor zover er voldoende winst is) in aanmerking worden genomen, terwijl de verliesverrekening over de jaren heen qua omvang beperkt is.

Bovenstaande kan worden geïllustreerd aan de hand van het volgende voorbeeld.

Voorbeeld 5 (timingaspecten verliesverrekening)

De inspecteur is van mening dat belastingplichtige in jaar 1 (het verliesjaar) een verlies van € 18 miljoen behaalt. Volgens de belastingplichtige staat goed koopmansgebruik echter toe dat € 5 miljoen van de kosten uit jaar 1 in jaar 2 (het winstjaar) in aanmerking worden genomen.

Situatie I (conform inspecteur)

Resultaat jaar 1: -/- € 18 miljoen

Resultaat jaar 2: € 12 miljoen

Resultaat jaar 2 na verrekening verliezen: € 5,5 miljoen¹⁶

Verschuldigde vennootschapsbelasting jaar 2: € 1,38 miljoen¹⁷

¹⁶ € 12 miljoen -/- (€ 1 miljoen + 50% van € 11 miljoen).

¹⁷ (€ 395k x 15%) + ((€ 5,5 miljoen - € 395k) x 25,8%).

Situatie II (conform belastingplichtige)

Resultaat jaar 1: +/- € 13 miljoen

Resultaat jaar 2: € 7 miljoen

Resultaat jaar 2 na verrekening verliezen: € 3 miljoen¹⁸

Verschuldigde vennootschapsbelasting jaar 2: € 0,73 miljoen¹⁹

Het bovenstaande voorbeeld laat zien dat belastingplichtigen na invoering van de nieuwe verliesverrekeningsregel er baat bij kunnen hebben goed stil te staan bij goed koopmansgebruik, aangezien een optimale toepassing van goed koopmansgebruik in voorkomende gevallen tot ruimere absorptie van verliezen kan leiden.

Opgemerkt zij verder dat er onder de oude verliesverrekeningssystematiek beleid van de Staatssecretaris was voor zogenoemde verliesverjongingstransacties.²⁰ Kort gezegd hield dit beleid in dat de Belastingdienst zich redelijk en constructief zou opstellen bij het binnen de kaders van goed koopmansgebruik herwaarderden van activa, of het overdragen van activa binnen de groep, om op die manier een stille reserve te realiseren, waarbij de winsten die daarmee ontstaan worden afgezet tegen verrekenbare verliezen uit oudere jaren die (dreigden te) verdampen. Het is onzeker of dit beleid nog steeds geldt voor dergelijke transacties onder de nieuwe verliesverrekeningssystematiek, aangezien verliezen immers niet meer kunnen verdampen. Mogelijk komt er in dit kader nieuw beleid van de Staatssecretaris van Financiën.

6.1 Praktische conclusie(s) en aandachtspunten

Onder het oude verliesverrekeningssysteem, waarbij de omvang van de met beschikbare verliezen te verrekenen belastbare winst niet beperkt was, was het vaak gunstig om kosten direct te nemen, om deze af te zetten tegen winsten in het jaar zelf of in de opeenvolgende jaren. Onder het nieuwe verliesverrekeningssysteem kan het echter juist gunstig zijn om kosten te activeren en deze gelijkmatig uit te smeren over de verschillende jaren, aangezien binnenjaarse verliesverrekening, in tegenstelling tot voorwaartse- en achterwaartse verliesverrekening, niet in omvang beperkt is.

7. Samenloop met houdsterverliezen

De wetgever heeft een samenloopbepaling getroffen inzake de samenloop tussen de nieuwe verliesverrekeningsregels en de regels omtrent onverrekenende houdster- en financieringsverliezen, welke slechts verrekenbaar zijn met houdster- en financieringswinsten. Deze samenloopbepaling is neergelegd in artikel 34i Wet VPB. Deze bepaling regelt dat onverrekenende houdster- en financieringsverliezen aan dezelfde beperkingen (en verruimingen) als reguliere verliezen worden onderworpen. De beperking in de hoogte van het te verrekenen bedrag aan houdster- en financieringsverliezen is onder de nieuwe verliesverrekeningssystematiek dezelfde als bij reguliere verliezen. Dit betekent dat houdsterverliezen slechts kunnen worden verrekend met 50% van de belastbare winst, voor zover deze € 1 miljoen overschrijdt. Daarbij blijven houdsterverliezen slechts verrekenbaar met houdsterwinsten.

In het kader van de getroffen samenloopbepaling komt de vraag op hoe de verliesverrekening verloopt indien een belastingplichtige over zowel reguliere verliezen als houdsterverliezen beschikt. In de memorie van toelichting bij de eerste nota van wijziging van het Belastingplan 2021²¹ merkte de Staatssecretaris hierover het volgende op: *“Indien een belastingplichtige zowel verrekenbare houdster- of financieringsverliezen van vóór 2019 als andere verliezen heeft, dan geldt voor elk van deze soort verliezen afzonderlijk dat zij tot een bedrag van € 1 miljoen volledig en boven dit bedrag slechts tot een bedrag van 50% van de belastbare houdster- of financieringswinst, onderscheidenlijk de andere winst, worden verrekend.”*

18 € 7 miljoen +/- (€ 1 miljoen + 50% van € 6 miljoen).

19 $(€ 395k \times 15\%) + ((€ 3 \text{ miljoen} - € 395k) \times 25,8\%)$.

20 Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 16 juli 2014, nr. BLKB2014/362M, par. 2.3.

21 Kamerstukken II 2020/21, 35572, nr.12, p.8.

Uit deze opmerking zou afgeleid kunnen worden dat bij een samenloop van reguliere verliezen en houdsterverliezen voor ieder type verlies afzonderlijk de franchise van € 1 miljoen kan worden toegepast. In de memorie van antwoord bij het Belastingplan 2021 heeft de Staatssecretaris van Financiën echter een rekenvoorbeeld uitgewerkt waarbij er sprake is van een samenloop van reguliere verliezen en houdsterverliezen. Hieruit volgt dat de franchise van € 1 miljoen in een dergelijk geval slechts eenmaal kan worden toegepast.²² Dit rekenvoorbeeld luidt als volgt.

Voorbeeld 5 (verrekening van houdsterverliezen)

Jaar 1: regulier verlies € 4 miljoen

Jaar 2: houdsterverlies € 6 miljoen

Jaar 3: houdsterwinst € 10 miljoen

Volgens de Staatssecretaris van Financiën werkt dit voorbeeld als volgt uit. De belastingplichtige in deze casus beschikt over zowel verrekenbare houdsterverliezen als over verrekenbare reguliere verliezen. In een dergelijk geval geldt voor elk van deze soort verliezen afzonderlijk dat zij tot een bedrag van € 1 miljoen volledig en boven dit bedrag slechts tot een bedrag van 50% van de belastbare houdsterwinst, onderscheidenlijk de reguliere (overige) winst, kunnen worden verrekend.

De totale verrekenbare verliezen in het voorbeeld bedragen € 10 miljoen. Het reguliere verlies van € 4 miljoen over jaar 1 komt eerst in aanmerking voor verrekening met de houdsterwinst van € 10 miljoen uit jaar 3. Voor verrekening van reguliere verliezen is namelijk niet relevant of de belastbare winst al dan niet als houdsterwinst kwalificeert. Van de totale verrekenbare verliezen wordt eerst een bedrag van € 1 miljoen aan verlies verrekend. Voor het restant worden verliezen tot een bedrag van 50% van € 9 miljoen, zijnde € 4,5 miljoen verrekend. De totale verliesverrekeningscapaciteit in jaar 3 bedraagt dus € 5,5 miljoen. Het reguliere verlies van € 4 miljoen uit jaar 1 kan in jaar 3 derhalve volledig worden verrekend. In jaar 3 kan een deel van het houdsterverlies uit jaar 2 worden verrekend, zijnde € 1,5 miljoen. Het belastbare bedrag na verliesverrekening in jaar 3 bedraagt € 4,5 miljoen. Er resteert ultimo jaar 3 nog een bedrag van € 4,5 miljoen aan niet verrekende houdsterverliezen, welke kunnen worden verrekend met houdsterwinsten in een volgend jaar (c.q. jaren).

7.1 Praktische conclusie(s) en aandachtspunten

Indien een belastingplichtige zowel over verrekenbare houdsterverliezen als over verrekenbare reguliere verliezen beschikt, is het belangrijk om in acht te nemen dat de franchise van € 1 miljoen slechts éénmaal mag worden gebruikt en dat, ongeacht de kwalificatie van deze verrekenbare verliezen als houdsterverlies of regulier verlies, verliezen uit het oudste verliesjaar als eerst worden verrekend. Dit kan tot complicaties leiden, aangezien houdsterverliezen in het algemeen moeilijker te verrekenen zijn dan reguliere verliezen.

²² Kamerstukken I 2020/21, 35572, nr. F, p.12.

8. Afsluiting

In deze bijdrage stonden de nieuwe verliesverrekeningsregels, die gelden per 1 januari 2022, centraal. Vanwege de kwantitatieve beperking (d.w.z. 50% van de winst boven € 1 miljoen) leiden de nieuwe regels ertoe dat bij een belastbare winst van meer dan € 1 miljoen een kleiner bedrag aan verliezen kan worden verrekend dan voorheen het geval was (en in winstjaren dus vennootschapsbelasting verschuldigd zal worden, ook als het bedrag van de beschikbare verliezen de winst overstijgt). De keerzijde is dat verliezen onbeperkt voorwaarts verrekenbaar worden en dus niet meer kunnen verdampen.

De samenloop tussen het nieuwe verliesverrekeningsregime en andere fiscale regelingen kan resulteren in opmerkelijke uitkomsten. Zo kan de samenloop met de kwijtscheldingswinstvrijstelling ertoe leiden dat vennootschapsbelasting verschuldigd wordt ter zake van een (zakelijke) kwijtschelding van schulden. Dit, terwijl in een fiscale eenheid gevoegde maatschappijen die over voorvoegingsverliezen beschikken meer voorvoegingsverliezen kunnen verrekenen dan zonder het bestaan van een fiscale eenheid het geval zou zijn geweest.

De nieuwe verliesverrekeningsregels scheppen een nieuwe dynamiek omtrent de fiscale jaarwinstbepaling. Een voorbeeld betreft de activering van kosten. Voorheen was het voor belastingplichtigen veelal ongunstig om kosten te activeren en gelijkmatig uit te smeren over toekomstige jaren, maar onder de nieuwe regels kan dit juist voordelig zijn. Deze en andere aspecten dienen in ogenschouw te worden genomen bij het toepassen van de nieuwe verliesverrekeningsregels.

Verlies uit boekjaar	Achterwaartse verliesverrekening	Voorwaartse verliesverrekening
2011	1 jaar	9 jaar (t/m 2020)
2012	1 jaar	9 jaar (t/m 2021)
2013	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2014	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2015	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2016	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2017	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2018	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2019	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2020	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2021	1 jaar	Onbeperkt met kwantitatieve limitering
2022 e.v.	1 jaar met kwantitatieve limitering	Onbeperkt met kwantitatieve limitering

Over Loyens & Loeff

Loyens & Loeff N.V. is een onafhankelijk full-service kantoor van advocaten, belastingadviseurs en notarissen, waar de civiele en fiscale dienstverlening geïntegreerd wordt aangeboden. De advocaten en notarissen enerzijds en de belastingadviseurs anderzijds hebben binnen het kantoor een gelijkwaardige positie. Met deze opzet en haar omvang is Loyens & Loeff N.V. uniek in de Benelux en Zwitserland.

De praktijk is vooral gericht op het (internationale) bedrijfsleven en de overheid. Loyens & Loeff N.V. is een kantoor met uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van onder meer belastingrecht, ondernemingsrecht, fusies en overnames, beursnoteringen, privatiseringen, bank- en effectenrecht, commercieel onroerend goed, arbeidsrecht, bestuursrecht, technologie, media en procesrecht, EU en mededinging, bouwrecht, energierecht, insolventie, milieurecht, pensioenrecht en ruimtelijke ordening.

loyensloeff.com

Genoteerd

Genoteerd is een periodieke nieuwsbrief voor relaties van Loyens & Loeff N.V. Genoteerd verschijnt sinds oktober 2001.

Auteurs van deze bijdrage zijn Rogier Vermeer (rogier.vermeer@loyensloeff.com) en Richard Snoeij (richard.snoeij@loyensloeff.com).

Redactie

drs. P.G.M. Adriaansen
prof. mr. dr. A.C.P. Bobeldijk
prof. dr. R.P.C. Cornelisse
mr. P.E.B. Corten
mr. E.H.J. Hendrix
mr. H.L. Kaemingk
mr. G. Koop
prof. mr. W.J. Oostwouder
prof. mr. dr. F.J. Vonck
mr. K. Wiersma

Uiteraard kunt u zich ook wenden tot uw eigen contactpersoon binnen Loyens & Loeff N.V.

Disclaimer

Hoewel deze publicatie met grote zorgvuldigheid is samengesteld, aanvaarden Loyens & Loeff N.V. en alle andere entiteiten, samenwerkingsverbanden, personen en praktijken die handelen onder de naam 'Loyens & Loeff', geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van het gebruik van de informatie uit deze uitgave zonder hun medewerking. De aangeboden informatie is bedoeld ter algemene informatie en kan niet worden beschouwd als advies.

Als toonaangevend kantoor is Loyens & Loeff de logische keuze als juridisch en fiscaal partner wanneer u in of via Nederland, België, Luxemburg of Zwitserland, onze thuismarkten, zakendoet. Met onze vestigingen in de Benelux, Zwitserland en kantoren in de belangrijke financiële centra kunt u wereldwijd rekenen op een persoonlijk advies van een van onze 900 adviseurs. Dankzij onze full-service praktijk, specifieke sectorbenadering en diepgaande kennis van de markt, begrijpen onze adviseurs precies waaraan u behoefte heeft.

Amsterdam, Brussel, Hong Kong, Londen, Luxemburg, New York, Parijs, Rotterdam, Singapore, Tokio, Zürich